

Sammanfattning av bedömningen

Den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten har ökat betydligt i Finland under coronapandemin, men ändå måttfullt i EU-jämförelsen. Den stora skuldsättningen 2020 och 2021 har i praktiken realiserats med nollränta, vilket stöder den offentliga ekonomin under de närmaste åren. Dock vet man inte hur länge räntenivån hålls låg. Risken är att ränteutgifterna kan stiga. Riskbuffertarna för exportgarantier har minskat väsentligt under coronapandemin.

I Finlands konjunkturbild inträffade en kollaps i och med coronaepidemin våren 2020. Enligt nuvarande uppgifter verkar konjunkturbilden ha vänt och blivit positiv under det andra kvartalet 2021. Om utvecklingen fortsätter kraftig under hela året finns det skäl att övergå till en mer stram finanspolitik än nu. På så sätt jämnar finanspolitiken ut konjunkturen så bra som möjligt och stöder insamlingen av buffertar i ekonomiskt goda tider. I en situation där den fjärde vågen av pandemin landar i Finland i år och vänder konjunkturen åter till negativ är det å andra sidan motiverat med stimuleringsåtgärder som stöder konjunkturen 2021. Endast med motcykliska åtgärder kan finanspolitiken minska de redan kraftiga konjunkturväxlingarna i Finland. En ökning av utgifterna genom besluten i ramförhandlingarna 2021 lämpar sig inte för den nuvarande konjunkturbilden. De bidrar delvis till att stimulera finanspolitiken, vilket i ljuset av de nuvarande uppgifterna ser ut att vara tidsmässigt dåligt med tanke på konjunkturen.

Finansministeriet förväntar sig i samma riktning som andra instanser som producerar ekonomiska prognoser att den ekonomiska återhämtningen sker i slutet av 2021, då i synnerhet hushållens besparingar förutspås avvecklas i den privata konsumtionen allteftersom begränsningarna kan hävas i takt med att andelen vaccinerade ökar. Den offentliga skuldens BNP-förhållande fortsätter att öka, men tillväxten avtar under de närmaste åren. Underskottet i de offentliga finanserna i förhållande till BNP minskar från 2020, men förblir fortfarande stort. Uppgörandet av ekonomiska prognoser är dock fortfarande ganska osäkert på grund av pandemin, och FM har på samma sätt som andra prognosmakare antagit att pandemin inte längre efter sommaren avsevärt begränsar människornas vardag eller näringslivet. Enligt revisionsverkets bedömning är finansministeriets ekonomiska prognos realistisk som helhet.

Regeringen avstod från utgiftsramen för 2020, och återgången till ramförhandlingarna 2021 innehöll många undantag. Vid ramförhandlingarna 2021 höjde regeringen ramnivån för 2022 och 2023, till skillnad från den ramnivå som överenskomits i början av valperioden. Att överskrida ramnivån försämrar betydelsen av ett ramsystem som har visat sig vara en effektiv utgiftsdämpare, eftersom det kan leda till att man även i framtiden upplever att det är lättare att avvika från ramnivån. För det andra för en höjning av utgiftsnivån utan motsvarande inkomstbeslut den offentliga ekonomin längre från balansen 2022 och 2023. De viktigaste anslagsökningarna som ligger bakom höjningen av ramen omfattar bland annat kostnaderna för den nya åtgärden som man fattat beslut om, de ökade utgiftsposterna för vissa reformer som ingår i regeringsprogrammet samt ökningen av utgiftsposten utanför regeringens kontroll. Det finns fortfarande en risk att kostnaderna för ändringen av social- och hälsovårdsreformen i framtiden kommer att medföra ett tryck på att höja den ramnivå som man kom överens om vid ramförhandlingarna.

I EU:s finanspolitiska reglering gäller fortfarande undantagsklausulen som infördes våren 2020 och som tillåter avvikelser från målen för de offentliga finanserna. Undantagsklausulen ger utrymme också för inhemska mål som ställs upp med stöd av finanspolitisk lagstiftning. De mål för de offentliga finanserna som ställts upp i planen för de offentliga finanserna våren 2021 är vaga, men uppfyller kraven i lagstiftningen. Revisionsverkets tillsyn över finanspolitiken påpekar dock att man i planen för grundandet av välfärdsområdena redan förutseende har avstått från uppföljningen av kommunekonomins utgiftsbegränsning, trots att det ännu inte har fattats beslut om utgiftsbegränsningens framtid. Planen för de offentliga finanserna våren 2021 blev klar när den tidsfrist som fastställdes i förordningen löpte ut.

En större betydelse än målet för den offentliga ekonomins finansiella ställning på medellång sikt är för närvarande regeringens mål att bryta ökningen av den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten. Det är mycket viktigt att lyckas med detta. Den förstärkning av de offentliga finanserna som behövs för att bryta ökningen av skuldkvoten har minskat betydligt jämfört med uppskattningen hösten 2020. Det totala målet för skuldkvoten förutsätter på basis av vägkartan att de offentliga finanserna stärks med 2–2,5 miljarder euro. För att uppnå detta innehåller den

åtgärdshelhet som definieras i vägkartan förutom sysselsättningsåtgärder bland annat en ökning av produktiviteten inom den offentliga förvaltningen samt en direkt finanspolitisk anpassning. I fortsättningen är det viktigt att regelbundet följa upp situationen för det mål som ställts upp för skuldförhållandet, samt bereda sig på att de offentliga finansernas förstärkningsbehov ännu kan ändras väsentligt. Regeringen bör också vidta anpassningsåtgärder om målet förutsätter det.

Regeringens mål är att höja sysselsättningsgraden till 75 procent i mitten av årtiondet och öka antalet sysselsatta med 80 000 personer genom sysselsättningsåtgärder före utgången av årtiondet som en del av målet att stabilisera skuldkvoten. De sysselsättningsåtgärder som man hittills har beslutat om under regeringsperioden har enligt finansministeriets preliminära uppskattning en stärkande effekt på de offentliga finanserna på cirka 450 miljoner euro före årtiondets slut. När man beaktar regeringsbeslutens negativa effekter på sysselsättningen, blir de tagna sysselsättningsbeslutens totala effekt på den offentliga ekonomin enligt den finanspolitiska tillsynens bedömning lägre än så, cirka -156 – + 517 miljoner euro. När sysselsättningsåtgärderna som det beslutats om bedöms i förhållande till skuldsättningen som presenteras i hållbarhetsvägkartan, är deras andel av det totala förstärkningsbehov som eftersträvas med olika åtgärder (2–2,5 miljarder euro) för att stabilisera skuldkvoten däremot cirka -2 – + 403 miljoner euro.